

El socialisme francès envers la Tercera Via

Gérard Grunberg

Gérard Grunberg

Director de recerca al *Centre d'Etude de la Vie Politique Française* (CNRS-FNSP).
Paris

El socialisme francès envers la Tercera Via

©Gérard Grunberg

Edita: *Fundació Rafael Campalans*
Via Laietana, 38
08003 Barcelona
Tel. 93 319 54 12
Fax 93 319 98 44
e-mail: fundacio@fundaciocampalans.com
www:fundaciocampalans.com

Impressió: Anagrafic, S.L. - Tel. 93 372 32 62

ISSN: 1138-4514

Dipòsit legal: B-47.542-97

Els socialistes francesos es van sentir feliços, com tots els socialistes europeus, per la magnífica victòria del Nou Laborisme el 1997. La seva pròpia victòria electoral, gairebé simultània, i després l'any següent la victòria de l'SPD, semblaven obrir un nou període en què la socialdemocràcia havia de dominar la política europea. Per tant, ençà de la presa de poder de Tony Blair dins el Laborisme i la seva transformació en Nou Laborisme, semblava que el nou líder tenia intenció de conduir el seu partit vers noves vies i que no es conformaria amb seguir els passos de la tradició socialdemòcrata. Els socialistes francesos, al seu torn, admetien que cada partit socialista podia trobar la seva pròpia via basant-se en la història, la cultura i la tradició que li fossin pròpies. Clar que Lionel Jospin, tot refusant d'assistir a la reunió de Nova York del 1998 que havia de reunir al voltant de Blair, Clinton i Prodi els partidaris d'una nova internacional demòcrata, expressà el seu desacord amb l'estratègia dels partidaris de la tercera via. Però ha calgut esperar el manifest Blair-Schröder publicat el 8 de juny de 1999, alguns dies abans de les eleccions europees, perquè els desacords esdevinguin una autèntica tensió entre tots dos partits i tots dos governs. Per altra banda el mètode i el moment triats pels caps de govern britànic i alemany, que van sorprendre profundament els socialistes francesos, els va fer considerar que ja no podien callar més sobre allò que els enfrontava als partidaris de la tercera via, i que havia arribat l'hora de contraatacar.

Però si es vol precisar la natura dels desacords entre tots dos partits, cal avaluar primer els arguments exposats per alguns partidaris de Tony Blair per relativitzar l'abast de la revisió blairista sobre el pla ideològic. Dos d'ells es mereixen un ràpid examen. El blairisme seria un pragmatisme i no qüestionaria els valors principals de la socialdemocràcia. No es podria comprendre d'altra forma que dins del marc de les tradicions i de la història recent de la Gran Bretanya. En poques paraules, es tractaria d'un producte britànic per a ús britànic. Aquest segon argument va ser, d'altra banda, reprès pels socialistes francesos per minimitzar públicament les divisions al si de la família socialdemòcrata i imposar la idea que hi ha molts "apartaments" dins la casa del socialisme europeu.

Sense negar la part de pertinença d'aquests dos arguments, no ens semblen pas convinents. Si el blairisme ha esdevingut un element ineludible de debat intern a la socialdemocràcia, és precisament perquè no és ni un simple pragmatisme, ni una simple via nacional al si de la socialdemocràcia, sinó una veritable visió alternativa a la visió tradicional de la Socialdemocràcia.

Àdhuc alguns elements del discurs de la Tercera via poden fer pensar que es tracta d'un mer pragmatisme. Blair mateix insisteix en la diferència entre els valors eterns de la socialdemocràcia i la pràctica política, que ha de ser simplement eficaç. No hi ha polítiques econòmiques d'esquerra i polítiques econòmiques de dreta, sinó polítiques econòmiques bones i dolentes, ha dit tot sovint. Aquesta voluntat de

desconnectar els valors i la pràctica política i governamental semblava garantir així el caràcter pragmàtic de la gestió blairista. Igualment, el rebuig de Tony Blair a tota doctrina i tota ortodòxia, la seva condemna al “vell” socialisme, és així com s’han d’entendre.

Tanmateix, altres elements més determinants condueixen, pel contrari, a veure en el blairisme una veritable temptativa d’elaboració ideològica, diferent, fins i tot en certs aspectes contradictòria amb la tradició socialdemòcrata. I és precisament en aquest sentit que el blairisme planteja un problema a aquesta tradició.

Per començar, el mateix Tony Blair sempre ha dit públicament i ha escrit que el més important per a ell són les idees. El seu text *The Third Way, New Politics for a New Century*, publicat el 1998 dins la sèrie de pamflets de la *Fabian Society*, és clarament un manifest polític que comença amb les paraules següents: “Sempre he cregut que la política es tracta, primerament i principal, d’idees”. És ben bé un combat ideològic que ha emprés a partir del seu compromís dins del Partit Laborista contra la “vella” ideologia i la “vella” doctrina del Laborisme, i el seu objectiu és reemplaçar-les per una nova visió: la Tercera Via.

Una nova visió.

Tony Blair afirma que els valors progressistes (ell no diu pas d’esquerra o socialdemòcrates) són intangibles i eterns (*democracy, liberty, justice, mutual obligation and internationalism*) però dóna en un altre lloc del mateix text una altra llista de valors, ja més discutible des del punt de vista de la tradició socialista (*equal worth, opportunity for all, responsibility and community*). Es proposa igualment reconciliar els contraris: “*patriotism and internationalism, rights and responsibilities, promotion of enterprise and the attack on poverty and discrimination*”. En altres paraules, el nucli dur del seu projecte és principalment reunificar les dues grans tradicions progressistes que són, en la seva opinió, el socialisme democràtic i el liberalisme, dels quals en pleny el divorci de principis de segle a la Gran Bretanya, divorci causat arran de la creació del Partit Laborista.

Mitjançant l’aportació de conceptes que no constitueixen part del patrimoni històric del socialisme, la reestructuració en conjunt d’aquests conceptes, la crítica de la fundació històrica del partit obrer britànic, la voluntat per fi de destruir la vella esquerra ideològica socialdemòcrata, el refús a unir valors i pràctica política (rebutjant tota praxi específicament socialista), Tony Blair va fer un complet treball de recomposició ideològica amb l’objectiu de reemplaçar la “vella socialdemocràcia” per la Tercera Via. I és justament l’abast polític d’aquest projecte que fa d’aquesta temptativa un esdeveniment de primera importància dins de la situació actual de la socialdemocràcia.

Via britànica o via universal.

Indubtablement, el blairisme és principalment el producte de la història britànica, i especialment de la decadència del laborisme dels anys setanta i vuitanta i de la revolució thatcheriana. No hi ha cap necessitat d'insistir més en aquest aspecte. La successió de les derrotes laboristes entre 1979 i 1992, l'afebliment del moviment sindical per Margaret Thatcher, la pèrdua d'una part important de l'electorat obrer del laborisme, van establir una situació favorable per a un projecte molt agosarat de refundació del Partit Laborista, rebatejat com a Nou Laborisme. La proximitat amb els nous demòcrates liderats per Bill Clinton va facilitar alguns dels conceptes que Tony Blair necessitava per definir la Tercera via: la davallada dels impostos i de les despeses públiques, la idea d'un centre radical, la prioritat donada al desenvolupament del sector privat, la insistència en els valors del treball, de la família i de les comunitats, les capacitats d'innovació reconegudes al mercat, la lluita contra el crim i finalment el famós eslògan *from welfare to work*. Tony Blair, feroçment antimarxista i reivindicador clar dels seus valors cristians, plenament determinat a signar una pau definitiva amb el Business, ha pogut implantar aquesta plataforma demòcrata dins del vell partit laborista i fer-ne la columna vertebral del seu discurs i del seu projecte polític. Des d'aquest punt de vista, la Tercera Via no es pot comprendre sense tenir en compte l'entorn específic del Laborisme.

Es per això que l'ambició de Tony Blair no es limita a la Gran Bretanya i al seu partit. Els seus discursos i escrits, així com la seva estratègia dins del moviment socialista, ho deixen ben clar. Al seu parer, la Tercera Via constitueix l'alternativa política general a la socialdemocràcia, amb vocació d'esdevenir la línia dominant del camp progressista internacional. Efectivament, la Tercera Via no és una mera revisió de la Socialdemocràcia (Tony Blair critica la manca d'èxit històric, tant dels revisionistes com dels reformistes, dins la socialdemocràcia). Escriu també: "*The Third Way is a serious reappraisal of social-democracy, reaching deep into the values of the Left to develop radically new approaches*".

La seva estratègia internacional demostra que es tracta d'un projecte que va molt més enllà de la Gran Bretanya i el Partit Laborista. La seva temptativa, fins ara infructuosa, d'introduir els demòcrates americans dins una nova Internacional demòcrata que reemplaçaria la Internacional socialista, l'ajuda prestada a Europa a aquells que comparteixen la seva perspectiva, principalment a Gerhard Schröder durant la campanya legislativa alemanya del 1998, els seus lligams amb els demòcrates d'esquerra italians, el rol actiu dels seus *think tanks* dins del debat intern a la socialdemocràcia, la redacció del famós manifest Blair/Schröder, la participació activa en les reunions de Nova York, i després, el 1999 a Florència, tots aquests elements indiquen l'existència d'un ambiciós projecte polític internacional l'objectiu del qual és fer de la Tercera Via el bastiment intel·lectual i polític del camp progressista.

A tot això s'hi afegeix un altre element, central, que és la visió estratègica de Blair dins el combat contra el conservadorisme. No es pot oblidar que Tony Blair ha partit d'una anàlisi de les relacions de força a Europa i al món, i pretén garantir la supremacia del camp progressista no només a la Gran Bretanya, sinó també a Europa. Creia impossible establir aquesta supremacia de forma durable sense fer dos tipus de concessions o de compromisos amb grups, partits o idees que, si bé tots ells lligats amb el conservadorisme, en farien impossible l'establiment durador. D'una banda, com ja hem vist, tanca la lluita anticapitalista i la lluita de classes i considera necessària l'aliança, això és, la fusió amb els liberals. D'altra banda, disputa al populisme els temes de la lluita contra el crim i la defensa dels valors nacionals i de la família, fent així una divisió entre dos tipus de valors relacionats entre si dins la ideologia progressista de les classes mitjanes que controlen avui dia els aparells socialistes: per un banda, els valors humanistes i universalistes que ell reivindica i defensa, i per l'altra, allò que ell considera com un individualisme excessiu que fa passar les reivindicacions individuals en matèria de costums per davant de la salvaguarda de les comunitats, que ell considera fonamental. Així, el projecte blairista ha de ser entès com una estratègia de dominació ideològica i política durable d'allò que ell anomena el progressisme, al si del qual situa la socialdemocràcia. La clivella esquerra-dreta ja és molt difusa i desplaçada, i la noció mateixa d'esquerra ja no té una significació clara, al menys dins del marc de la tradició socialdemòcrata.

Es tracta en realitat d'un projecte de creació d'un Social-Liberalisme que s'enfronta directament a la tradició socialdemòcrata i que ultrapassa el marc de la socialdemocràcia i de l'esquerra.

En aquestes condicions, el desafiament que representa la Tercera Via per a la Socialdemocràcia és de cabdal importància i és comprensible que els partits socialistes, principalment els europeus, es vegin obligats a adoptar una postura sobre el tema.

És el socialisme francès el que, de tots els partits socialistes europeus, ha reaccionat finalment amb més força a la temptativa blairista, i és per això que limitarem el seguiment d'aquesta contribució a les relacions entre els socialistes francesos i el Nou Laborisme durant l'any 1999.

• El socialisme francès de cara al Nou Laborisme.

Siguin quins siguin els desacords importants que s'han palesat dins el període recent entre el Nou Laborisme de Tony Blair i el socialisme de Lionel Jospin, convé, abans d'analitzar-los, situar-los dins la dinàmica general del socialisme europeu dels anys vuitanta ençà. Existeix una dinàmica de conjunt que ha conduït els partits socialistes, amb modalitats i ritmes diferents, a consentir, en la teoria i en la pràctica, compromisos creixents amb el liberalisme econòmic. El Partit Socialista francès ha participat en aquest moviment de conjunt i Lionel Jospin, independentment de les seves conviccions i formació, n'ha estat un dels principals artífexs. En afirmar que ell acceptava l'economia de mercat però no la societat de mercat, ha pogut continuar l'evolució començada a mitjans dels anys vuitanta. Igualment ha introduït inflexions amb el seu govern sobre qüestions de seguretat i de responsabilitat personal dels individus. El seu govern ha ampliat la política de privatitzacions i ha acceptat el Tractat d'Amsterdam i la creació de la Banc Central Europeu.

És probable que el conjunt dels partits socialistes europeus mai no hagi estat tan a prop, pel que fa a les seves visions i polítiques, en tota la història de la socialdemocràcia. La voluntat d'unir el creixement econòmic i el lliure canvi amb la solidaritat col·lectiva i els esforços del poder públic, principalment dins els camps de l'educació i de la salut, les actituds favorables en relació a la construcció europea, les concertacions freqüents dels líders socialistes, l'obertura a les qüestions del medi ambient, la defensa dels valors humanistes i universalistes, la voluntat de lluitar contra els fenòmens d'exclusió i contra la xenofòbia, adhesió a la democràcia representativa.

Els desacords reals que hi ha avui dia entre socialistes francesos i britànics, si bé no s'han de subestimar, tampoc no s'han de sobrevalorar.

Dues refundacions de partit diferents.

Els desacords existents han d'associar-se, d'entrada, a les històries diferents d'ambdós partits. L'element diferencial més important és la manera en què tots dos partits van ser reestructurats, el partit francès a principis dels anys setanta i el Laborisme durant els noranta.

En la tradició de l'esquerra francesa, amplament influenciada per la Revolució Francesa, les refundacions polítiques s'exerceixen cap a l'esquerra, com a reacció contra les "derives" i "compromisos centristes". Dins el clima polític i intel·lectual de finals dels seixanta i principis dels setanta, la reestructuració del socialisme francès no ha estat pas l'excepció a la regla. François Mitterrand arribà a la direcció del Partit

socialista tot rebutjant aliar-se amb el centre, apel·lant a una estratègia anticapitalista, i amb l'aliança amb els comunistes i defensant un programa ampli de nacionalitzacions. La victoriosa batalla que va protagonitzar Mitterrand entre 1977 i 1981 contra Rocard, que defensava una concepció més oberta en relació al mercat i mostrava més desconfiança en l'aliança amb el Partit comunista, transformà la fidelitat al Partit d'Épinay en argument polític i en element de legitimitat dins el debat intern. Lionel Jospin va participar en aquesta batalla al costat de François Mitterrand, i després que aquest últim fou elegit president de la República, va assegurar la direcció del "partit d'Épinay". Siguin quins siguin els desacords que hagin pogut allunyar-lo més tard del president de la República, Lionel Jospin és el principal hereu del refundador del Congrès d'Épinay de 1971, i en treu una part de la seva legitimitat.

Tanmateix, mentre que les derrotes repetides del Laborisme han estat interpretades pels líders successius d'aquest partit des del 1983 com degudes a un excessiu viratge a l'esquerra dels anys setanta i a la necessitat d'una profunda revisió ideològica, el 1981 els socialistes francesos han sabut guanyar sobre un programa d'esquerra de manera molt clara, després el 1988, sense una autèntica revisió ideològica, i finalment el 1997, amb una revisió mínima ja que Lionel Jospin havia criticat el segon septenni de François Mitterrand, i principalment la política econòmica de Pierre Bérégovoy, qualificada d'excessivament liberal. El partit socialista, en bona situació per a les següents cites electorals, no sent pas la necessitat d'una ruptura nova, ni la desitja. Els seus militants segueixen "enganxats" al discurs equilibrat però en part ortodox, és a dir, antiliberal, de la seva direcció. Per tant la major part dels socialistes estan convençuts que, després de tres legislatures al poder, els governs socialistes ja han efectuat en la pràctica la seva pròpia revisió i que no cal doncs codificar-la. El moviment es demostra caminant!

S'ha d'afegir que la tradició liberal a França sempre ha estat políticament feble i mai no va ser considerada progressista per les esquerres. El liberalisme segueix sent l'únic identificador de l'adversari dins un moviment que ha abandonat molts elements que constituïen, a principis dels setanta, la seva identitat d'esquerra. L'antiliberalisme constitueix el darrer marcador important d'aquesta identitat d'esquerra en si. Està estretament lligat a la lluita contra les desigualtats, que segueix sent un element central del discurs socialista, discurs que des d'aquest punt de vista difereix clarament del discurs de la Tercera Via.

Finalment, cal tenir en compte també la diferència de la situació política i electoral dins dels dos països. Els laboristes, com ja hem vist, per establir de manera durable la seva supremacia política, creuen necessari jugar amb els liberals i desplaçar la clivella esquerra/dreta per aïllar els conservadors.

A França, la Unió de l'esquerra s'ha convertit en l'eix de l'estratègia electoral dels socialistes, estratègia que els va permetre retornar al poder el 1981 i després el 1997. El Partit Comunista francès s'ha afeblit, però segueix representant una força real, i els nous aliats ecologistes se situen també clarament a l'esquerra del tauler polític. La legitimitat dels socialistes a partir d'Épinay rau en la condemna de les aliances al centre i sobre l'actualitat de la clivella esquerra/dreta. A més, la natura política del centre a França, així com la modalitat d'escrutini majoritària en dues voltes, dificulten i fan arriscat un canvi d'aliança que, de tota manera, els socialistes no volen. Lionel Jospin i el Partit Socialista no estan doncs buscant altres fórmules polítiques, cosa que els britànics sí que fan. Pel que fa als demòcrates americans, no és segur que els socialistes francesos els considerin una autèntica part de l'esquerra i desitgin acostar-s'hi sensiblement, i encara menys reconèixer-los com un component d'avenir del moviment progressista. L'antiamericanisme s'ha fet fort al si de l'esquerra francesa, i fins i tot al si del Partit Socialista.

Lionel Jospin certament no va a la recerca d'una nova internacional demòcrata i està lligat, com el seu partit, a la seva identitat socialista. Per la seva trajectòria política, la seva formació i les seves conviccions, però també per la seva experiència al costat de François Mitterrand, no està predisposat a efectuar més ruptures i revisions de les necessàries. Ell creu que l'actual partit socialista, independentment de les seves evolucions, de vegades profundes, que es van produir a partir de principis dels anys setanta, no està de cap manera disposat a jugar el paper d'enterrador del partit d'Épinay. El seu parer és que es tracta d'adaptar i d'evolucionar, i no pas de presentar un projecte de transformació radical per a un partit al si del qual ha treballat des de fa més d'un quart de segle.

Lionel Jospin, els socialistes francesos i la reacció a l'ofensiva blairista.

Resulta evident que va ser el manifest Blair-Schröder el que va esperonar els socialistes francesos per sortir de la neutralitat que havien mantingut públicament d'ençà de l'arribada de Tony Blair al front del Partit Laborista.

Havien acceptat, durant el congrés de Milà del partit dels socialistes europeus a principis de l'any 1999, un text molt influenciat pels amics de Tony Blair. Però el manifest Blair-Schröder, el que Lionel Jospin havia refusat de subscriure, anava molt més lluny pel seu to i contingut, obertament liberals sobre el pla econòmic. El text recollia els vells dogmes de l'esquerra, recolzava amb decisió l'economia de mercat, rebutjava la igualtat de condicions com a criteri de la justícia social, apel·lava a recompensar l'esforç i la responsabilitat individuals, condemnava l'augment de la despesa pública, apel·lava al desenvolupament de l'esperit d'empresa i a una menor intervenció de l'Estat. Això havia d'assegurar essencialment el bon funcionament del

mercat per un sistema molt eficaç d'educació i de salut. El manifest apel·lava a la flexibilitat del mercat del treball i a la prosperitat del sector privat tot condemnant l'enfocament keynesià. Sense arribar a utilitzar la noció de classe social, només reconeixia els "inclosos" i els "exclosos", i el rol de l'Estat consisteix a afavorir la reinserció social d'aquests exclosos, dins la línia de la fórmula "*From welfare to work*".

D'altra banda, atès el moment triat per al llançament d'aquest manifest, a només alguns dies de les eleccions europees, i al desacord polític amb la línia de conjunt del text, els socialistes francesos portaven cada vegada pitjor, a través de l'ofensiva multiforme del blairisme a Europa, ser presentats més o menys explícitament com els representants d'aquesta "vella esquerra" que els partidaris de la Tercera Via somiaven veure desaparèixer. És un fet que la premsa anglo-saxona feia eco periòdicament d'aquesta forma de veure les coses, tendint a aïllar el socialisme francès com un dels darrers supervivents d'un socialisme ja superat.

La primavera de 1999 la Revista Socialista, la revista teòrica del Partit Socialista, ja havia publicat un número totalment dedicat al socialisme europeu sota el títol "Vers una nova via", en el qual la Tercera Via era analitzada i criticada en profunditat, però de manera molt equilibrada i poc polèmica (Núm. 1 Primavera de 1999). Però aquest número incloïa una entrevista al Primer Ministre en la qual expressava d'una doble manera la seva oposició al blairisme: reafirmava la seva fidelitat al socialisme i el seu rebuig al liberalisme d'esquerra. La paraula "voluntarisme" apareixia diverses vegades en el text de l'entrevista al Primer Ministre. Àdhuc la noció de domini col·lectiu de l'avenir del qual l'Estat, ostentant dins aquesta perspectiva el monopoli de la racionalitat col·lectiva, s'oposa a un capitalisme que és "una força que avança, però que no sap cap a on". Heus aquí d'on sorgeix la necessitat de produir una regulació del capitalisme i de l'economia mundial. La Socialdemocràcia és "una forma de regular la societat". Segons Lionel Jospin, la crisi financera de 1998 va trencar "la doble pretensió del liberalisme" i la idea liberal segons la qual és convenient "patir aquesta mundialització sense esperar controlar-la". Tot seguit, a diferència d'un Tony Blair que ha guardat la noció de classe social al racó dels mals endreços, Lionel Jospin revifa aquesta noció que utilitza per proposar la reconciliació de les classes mitjanes i populars.

Tanmateix, les propostes del Primer Ministre francès revelen una voluntat d'obertura i refús a insistir en la discussió amb el Nou Laborisme. Com Tony Blair, admet que tot i que els valors dels socialistes "segueixen sent fonamentalment els mateixos: justícia, llibertat, control sobre el nostre destí, desenvolupament de l'individu sense negar les realitats col·lectives, voluntat de progrés", cal "servir aquestes idees per altres mitjans que no siguin els utilitzats fa quinze anys". Igualment, al seu parer, "la nostra política industrial ha ultrapassat la qüestió de la natura de la propietat dels mitjans de producció". Considera igualment que la "socialdemocràcia no es pot

limitar a un neokeynesianisme econòmic". Arriba fins i tot a considerar que cal cercar "un equilibri cooperatiu, sense oposar Estat i mercat". Finalment, redueix la Tercera Via a "la forma nacional que ha adoptat al Regne Unit la tasca de reestructuració teòrica i política engegada per totes les forces socialistes o socialdemòcrates arreu d'Europa", tot afegint tanmateix que "si la Tercera Via vol inscriure's entre la socialdemocràcia i el liberalisme, en aquest cas jo no la subscric pas".

Aquest text és, en essència, mesurat, i marca bé les evolucions recents del socialisme francès, incloent-hi el reconeixement que les classes mitjanes i les classes populars poden tenir interessos diferents, i de vegades, divergents".

La publicació del manifest Blair-Schröder va dur a Lionel Jospin i al Partit Socialista a alçar la veu i a reforçar les seves crítiques contra la Tercera Via un cop celebrades les eleccions europees que van donar uns resultats satisfactoris per als socialistes francesos, però molt minsos per als socialistes alemanys i britànics. Al parer dels primers, el conjunt d'aquests resultats demostra que la via "jospiniana", qualificada d'antiga pels "social-liberals", és eficaç i permet alhora el creixement econòmic i una bona representació electoral de la "majoria plural".

L'agost de 1999, la *Fondation Jean-Jaurès* publica in extenso dins la seva Nota núm. 13 el text del manifest Blair-Schröder, acompanyat d'articles crítics de cinc responsables socialistes francesos. El secretari nacional de formació, Henry Weber, planteja els desacords entre els dos partits. Segons la seva opinió, les divergències afecten principalment "el rol econòmic i social del poder públic", la reforma de l'Estat del Benestar, la concepció de la flexibilitat del treball i el lloc dels serveis públics, i finalment i més general, "el projecte de civilització del qual el socialisme democràtic és portador". Oposa els neokeynesians als neoliberals. Afegeix que "els socialistes francesos estan molt lligats a l'objectiu de perseguir una civilització del temps alliberat per lluitar contra l'atur", considerant que "els partidaris de la Tercera Via no hi adjudiquen, és el mínim que es pot dir, la mateixa importància". Insisteix finalment en els desacords ideològics que són a la base de les divergències entre ambdós partits: "El liberalisme d'esquerra proposat per Tony Blair", escriu, "passa de llarg els conflictes d'interessos que divideixen la nostra societat".

Al mateix temps, el 29 d'agost a La Rochelle, el Primer Ministre pronuncia un discurs en el qual declara que: "Nosaltres no fem "Social-liberalisme". El nostre enfocament és diferent del que apareix en el manifest dels nostres amics Tony Blair i Gerhard Schröder. Nosaltres som una esquerra de renovació agrupada al voltant d'un socialisme modern". D'altra banda, desenvolupa més clarament la seva voluntat de fonamentar la seva política sobre una "nova aliança" entre els exclosos, les classes populars i les classes mitjanes, responent aquí indirectament al rebuig de Tony Blair de la visió d'una societat dividida en classes.

Pensant en el Congrés de la Internacional Socialista que s'ha de celebrar a París del 8 al 10 de novembre de 1999, el Partit Socialista francès decideix presentar-hi una contribució. Aquesta contribució és dissenyada a tall d'alternativa socialdemòcrata a la Tercera Via. Aquest text és redactat principalment per Alain Bergounioux, secretari nacional de comunicació, i Henry Weber. Es reafirma, més clarament que els textos immediatament anteriors del partit, la crítica al capitalisme, tot afirmant que el socialisme ha de seguir essent-hi crític. L'economia de mercat, la capacitat de la qual de produir riquesa és ben reconeguda, és també vista com a injusta i irracional, i productora d'un creixement de les desigualtats. Les empreses no cerquen res més que el benefici a curt termini. La mundialització desgasta les solidaritats tradicionals i encoratja l'individualisme. Afebleix l'esperança en les possibilitats de l'acció política. La nova era del capitalisme requereix la definició de noves formes de regulació. L'Estat i el mercat són considerats com dues instàncies legítimes, però de diferent naturalesa. La primacia de la democràcia, i per tant de l'Estat, és fortament reafirmada, així com la noció de domini col·lectiu. L'Estat ha de seguir exercint la seva funció de regulació. Els àmbits de la salut, de l'educació, de la cultura i del medi ambient han de defugir la influència del mercat. El text rebutja l'oposició establerta per Tony Blair entre inversió social i despesa social: "Per exemple, ajudar els treballadors no qualificats és alhora una inversió econòmica i una forma de redistribució". Els subsidis generals i els selectius no tenen perquè ser contradictoris. Finalment, el text torna al tema de les classes socials, els seus interessos divergents i el rol de la socialdemocràcia, que és no és altre que la construcció de compromisos entre les classes populars, les classes mitjanes i els exclosos.

En la vigília del congrés es va establir una síntesi al voltant de Felipe González a Madrid. Aquest text no pot ser més que un text de compromís entre el manifest Blair-Schröder i el text francès. El 10 de novembre es va adoptar la declaració de París, que dona satisfacció als francesos en diversos punts importants. Així, el text afirma que una "relació crítica amb el capitalisme ha definit històricament la nostra orientació política (...). Sortir dels monopolis públics per anar a parar als monopolis privats, fet que tindria com a única finalitat l'optimització del benefici de les empreses, podria comportar desigualtats greus". Així mateix es reconeix "la primacia de la política per donar una resposta als reptes de la mundialització".

Per últim es recorda la responsabilitat de la política en àmbits nombrosos, i principalment dins dels àmbits social i de serveis públics. El text conté a més nombrosos aspectes de la Tercera Via. Es tracta, doncs, d'un document que tradueix bé les contradiccions que pateix el socialisme europeu, però que reconeix el dret de cada partit socialista nacional a explorar la seva pròpia veu i a desenvolupar les seves pròpies experiències. Darrera d'aquesta imatge d'unanimitat per a la galeria, i malgrat els punts de contacte evidents que existeixen entre els

diferents partits socialistes, la declaració de París demostra clarament que el debat és lluny encara de cloure's en el si del socialisme, principalment europeu, i que en la ment dels protagonistes principals hi rauen desacords ideològics de fons entre la Tercera Via i l'enfocament socialista tradicional, entre el Social-liberalisme "a la Blair" i el socialisme "a la francesa".

De fet, el que oposa fonamentalment aquestes dues expressions del socialisme europeu és la relació que cadascuna manté amb el liberalisme i la mundialització. El blairisme preconitza una reconciliació entre el laborisme i el liberalisme, i concep el nou progressisme dins del marc d'una economia liberal vista de manera positiva, en què l'Estat juga un paper realment important, però no s'atribueix pas el monopoli legítim de la racionalitat col·lectiva. Segons el parer dels socialistes francesos, una visió com aquesta deixa la Tercera Via fora del socialisme. Per a ells, el liberalisme constitueix sempre un adversari que cal observar, regular i contenir. L'Estat és la força que posa obstacles a la irrupció perversa i danyosa del mercat dins de totes les esferes de la societat, i li imposa una regulació. Allí on Tony Blair reclama una partnership entre els dirigents polítics i el Business, Lionel Jospin reforça la relació crítica que els socialistes han de seguir mantenint amb el capitalisme. Allí on el primer veu principalment oportunitats dins del fenomen de la mundialització, el segon hi veu sobretot perills, excessos, pèrdua de domini de la política i l'inacceptable creixement de les desigualtats. Per a l'un, la lluita de classes s'ha acabat, i per a l'altre roman, tot i que disfressada, consubstancial al règim capitalista. Mentre que Tony Blair es vol situar al centre-esquerra, Lionel Jospin pretén situar-se clarament a l'esquerra. Dins del pamflet de la Fabian Society publicat el novembre de 1999, sota la mateixa forma que l'escrit de Tony Blair sobre la Tercera Via l'any anterior, declara a la introducció que "nosaltres no som 'liberals d'esquerra'. Nosaltres som socialistes. I ser socialista és afirmar que la política hauria de prevaler per sobre de l'economia".

- 01/89 BRUNDTLAND, Gro Harlem: *Economia ecològica*
- 02/89 GLOTZ, Peter: *Sis tesis del SPD sobre la política dels mitjans de comunicació*
- 03/89 LUKES, Steven: *El futur del socialisme britànic*
- 04/89 NAGY, Imre: *Discurs d'obertura del XII Congrés de les Joventuts Socialistes Hongareses*. Abril 1989
- 05/89 HASTE, Hans: *Tot va començar quan un sastre va fer un discurs...*
- 06/90 INTERNACIONAL SOCIALISTA: *Declaració de principis*. Stockholm, juny 1989
- 07/90 SCHMIDT, Helmut: *Perspectivas sobre la dècada de los 90*
- 08/90 UNIO DELS PARTITS SOCIALISTES: *Resolució*. Berlin, 8-9 de febrer de 1990
- 09/90 LAFONTAINE, Oskar: *Vers la igualtat*
- 10/90 MOLAS, Isidre: *El Moviment Socialista de Catalunya entre el front orgànic i l'estructura de partit (1949-1953)*
- 11/90 SUBIRATS, Joan: *Reformes polítiques i reformes econòmiques a l'Europa de l'Est. El cas de Polònia*
- 12/90 MEDINA, Manuel: *Conseqüències dels canvis de l'Est a l'Europa de l'Oest (Comunitat Econòmica Europea)*
- 13/90 TRENTIN, Bruno: *Sindicat Comú Europeu*
- 14/90 ELAZAR, Daniel J.: *Federalismo, ¿por qué?*
- 15/90 KOURLIANDSKY, Jean J.: *Es el partit socialista l'home malalt de la vida política francesa?*
- 16/90 OBIOLS, Raimon: *Intervenció en l'obertura del VI Congrés del Partit dels Socialistes de Catalunya*. Girona, 12 d'octubre de 1990
- 17/90 BRANDT, Willy: *Intervenció en l'obertura del Consell de la Internacional Socialista*. Nova York, 8-9 d'octubre de 1990
- 18/91 TORRELL, Ricard: *Perspectives actuals del moviment juvenil internacional*
- 19/91 RUSCONI, Gian Enrico: *Hilferding i l'experiència socialista de Weimar*
- 20/91 HABERMAS, Jürgen: *Què significa avui el mot socialisme?*
- 21/91 CAMPS, Victòria: *Virtuts públiques*
- 22/91 TOURAINE, Alain: *Tot esperant la veritable revolució*
- 23/91 LECHNER, Norbert: *A la búsqueda de la comunidad perdida*
- 24/91 VIROS, Rosa: *Participació política*
- 25/91 DELORS, Jacques: *Europa: una nova frontera per la socialdemocràcia*

- 26/91 SAMPAIO, Jorge: *Les línies mestres del socialisme portuguès*
- 27/91 MORAN, Fernando: *Tiempo de reformas*
- 28/91 MOLAS, Isidre: *Actualitat del federalisme*
- 29/91 ROCARD, Michel: *Què significa ser d'esquerra?*
- 30/92 BARREAU, Jean Claude: *De l'Islam i el món modern*
- 31/92 HITCHENS, Christopher: *La molt lleial complicitat*
- 32/92 CASTORIADIS, Cornelius: *Poder, política, autonomia*
- 33/92 GELLNER, Ernest: *Les fronteres d'Europa*
- 34/92 LUKES, Steven: *Què és l'esquerra?*
- 35/92 FLAQUER, Lluís: *Nous horitzons pel socialisme*
- 36/92 BOTELLA, Joan: *Fallida i noves perspectives*
- 37/92 RAMONEDA, Josep: *Els camins pendents de la llibertat*
- 38/92 SUBIRATS, Joan: *Política i polítiques*
- 39/92 RODRIGUEZ AGUILERA DE PRAT, Cesáreo: *Hacia la disolución de las culturas de partido en la Europa occidental*
- 40/92 INTERNACIONAL SOCIALISTA: *Resolució general del XIX Congrés de la Internacional Socialista*. Berlín, 15-16-17 de setembre de 1992
- 41/92 PARTIT SOCIALISTA EUROPEU: *Europa, el nostre futur comú*. La Haia, 9-10 de novembre de 1992
- 42/93 SERRA, Narcís: *Un rept de futur*
- 43/93 MARCET, Xavier: *Willy Brandt, itineraris del possible i de l'impossible*
- 44/93 PICO, Josep: *Repensar el socialismo*
- 45/93 PONS, Félix: *Parlamento y sociedad*
- 46/93 CASTELLS, Antoni: *Nació i federació: Catalunya i Espanya en la perspectiva de l'horitzó europeu*
- 47/93 SOLE, Carlota: *El racisme latent*
- 48/93 CAMPS, Victòria: *Dues propostes al feminisme del segle XXI*
- 49/93 OLIART, Joan: *Catalunya davant el fet immigratori*
- 50/93 OBIOLS, Raimon; Joaquim NADAL; Isidre MOLAS; Lluís M. DE PUIG; Antoni CASTELLS; Jordi SOLE TURA; Ernest MARAGALL; Josep M. RAÑE; Joan Manuel DEL POZO; Josep RAMONEDA; José I. URENDA: *Reflexions sobre la Renovació*
- 51/93 RENAU, Maria Dolors: *Nous temps, noves opcions*
- 52/93 VAZQUEZ, Tabaré: *¿Existe una alternativa al neoliberalismo?*
- 53/93 PARTIDO SOCIALISTA EUROPEO: *El futuro de Europa y las tareas del socialismo europeo*

- 54/94 MAJO, Joan: *Europa, un repte per a la solidaritat*
- 55/94 MOLAS, Isidre: *Sobre la fraternitat*
- 56/94 ALFONSIN, Raúl R: *Acerca del rol del Estado en la actualidad*
- 57/94 MITTERRAND, François: *Allocució en la sessió d'obertura de la XIX Assemblea General de Municipis i Regions d'Europa*. Estrasburg, 20 d'octubre de 1993
- 58/94 MARCET, Joan: *De la Unió de Partits al Partit dels Socialistes Europeus*
- 59/94 RECALDE, José Ramón: *Una Europa plural*
- 60/94 BASTARDAS, Albert; Aina MOLL; Xavier PERICAY; Jesús ROYO; Joan SOLA; Francesc VALLVERDU: *Perspectives de la llengua catalana*
- 61/94 DUCH, Lluís: *Socialisme i cristianisme. Dues tradicions i uns valors a compartir*
- 62/94 FOLGUERA, Pilar: *La Europa de las ciudadanas*
- 63/94 BOBBIO, Norberto: *L'estel polar*
- 64/94 DEL POZO, Joan Manuel: *Ética i Política*
- 65/94 DICENTA, José Luis: *La cooperación española para el desarrollo*
- 66/95 GIOL, Joaquim: *Política d'immigració i d'integració*
- 67/95 CARLSSON, Ingvar: *Discurs d'obertura del XXXII Congrés del Partit Socialdemòcrata Suec*. Estocolm, 18-19 de juny de 1994
- 68/95 PONT, Josep: *Desenvolupament sostingut i les organitzacions no governamentals en el context del nou ordre mundial*
- 69/95 PARTIDO SOCIALISTA EUROPEO: *Declaración de Barcelona*. Barcelona, 6-7-8 de marzo de 1995
- 70/95 BLAIR, Tony: *Intervenció en el Congrés del Partit Laborista*. Blackpool, 4 d'octubre de 1994
- 71/95 MARCET, Joan: *Els partits de l'esquerra europea a l'inici del segle XXI*
- 72/95 FELIU, Laura: *Claus per avaluar els darrers esdeveniments a Algèria*
- 73/95 D'ALEMA, Massimo: *Un futur segur per a Itàlia. Congrés Nacional del Partit Democràtic de l'Esquerra*. Roma, 6-7-8 de juliol de 1995
- 74/95 FONT, Jordi: *El catalanisme del PSC. Elements de retrospectiva i de projecte*
- 75/95 DIAZ, José E.: *Uruguay en el contexto sub-regional y las perspectivas de la izquierda latinoamericana*
- 76/95 MENDILUCE, José M^o: *Bosnia: por que hay que ser solidarios*

- 77/95 *Declaración de Barcelona adoptada en la Conferencia Euromediterránea*
- 78/96 BLAIR, Tony: *Discurs pronunciat a la Conferència del Partit Laborista*. Brighton, 2-6 d'octubre de 1995
- 79/96 LLUCH, Ernest: *Transición económica y transición política: la anomalía 1978-1980*
- 80/96 CROISAT, Maurice: *Las percepciones del federalismo*
- 81/96 MAJO, Joan: *Economía, tecnología i atur: una perspectiva europea*
- 82/96 BALLESTER, David: *La Unió General de Treballadors de Catalunya durant la Segona República (1931-1936)*
- 83/96 ROCARD, Michel: *Proyecto de informe sobre la reducción del tiempo de trabajo*. Comisión de Asuntos Sociales y Empleo. 8 de mayo de 1995.
- 84/96 PONT, Josep: *El Moviment per a la solidaritat i les ONG de Desenvolupament: crisi o reptes des d'una nova perspectiva?*
- 85/96 BEL, Germà: *Desigualdad social, redistribución y Estado del Bienestar*.
- 86/96 CARBONELL, Josep Maria: *Socialisme i cristianisme: més enllà del diàleg*.
- 87/96 COLOMÉ, Gabriel; Miquel ICETA; Josep Maria VALLÈS: *Seminari sobre la Reforma Electoral*.
- 88/96 HARTMANN, Heidi: *Un matrimonio mal avenido: hacia una unión más progresiva entre marxismo y feminismo*.
- 89/96 INTERNACIONAL SOCIALISTA: *Resolució general del XX Congrés de la Internacional Socialista*. Nova York, 9-11 de setembre de 1996.
- 90/97 BRICALL, Josep Maria: *La Universitat del futur*
- 91/97 INTERNACIONAL SOCIALISTA: *Una nueva Internacional para un mundo nuevo. Reunió del Comité de la Internacional Socialista*. Roma, 20-21 de gener de 1997
- 92/97 SPINI, Valdo: *Carlo Rosselli i Barcelona*
- 93/97 PORRAS, Antonio J.: *El principio de solidaridad ante el desafío de la complejidad territorial*
- 94/97 FINA, Lluís; Alfred PASTOR: *Obstacles a la creació d'ocupació a Espanya*
- 95/97 VALCÁRCEL, Amelia: *Feminismo y políticas de gestión*
- 96/97 ZALDÍVAR, Carlos A.: *Política y globalización*
- 97/97 PARTIDO SOCIALISTA EUROPEO: *Declaración de Malmö*. 5-6-7 de juny de 1997.
- 98/97 JÁUREGUI, Ramón: *Nuevas formas de organización laboral y reparto de trabajo*.

- 99/97 MONTABES, Juan, CORZO, Susana: *La mediación de la prensa en la representación del sufragio en Andalucía: el voto cautivo.*
- 100/97 ALEMA, Massimo; Toni BLAIR; Ingvar CARLSSON; Jacques DELORS; Michel ROCARD.
- 101/97 TORRES VELA, Javier: *Andalucía en el estado autonómico*
- 102/98 EGEA, Francisco: *El futuro del empleo: entre los mitos y los dogmas*
- 103/98 MARAGALL, Pasqual: *L'etapa nova del catalanisme*
- 104/98 DE PUIG, Lluís Maria: *Catalunya dins l'Europa federal*
- 105/98 MORENO, Luis: *La federalización de la España de las autonomías*
- 106/98 COLOMÉ, Gabriel: *Una anàlisi dels delegats del VIII Congrés del Partit dels Socialistes de Catalunya*
- 107-108/98 *Documents de la Unitat Socialista*
- 109/98 ARMET, Lluís: *Notes sobre la reforma del Senat*
- 110/98 MOLAS, Isidre: *Vint anys d'història del PSC*
- 111/98 BEL, Germà: *Posprivatización, reforma regulatoria y beneficios de los consumidores: ¿'laissez faire' versus competencia?*
- 112/98 MOLL, Aina: *La llengua catalana a les portes del segle XXI*
- 113/99 GOSTA ESPING, Andersen: *The sustainability of welfare states into the 21st century*
- 114/99 CLOS, Joan: *20 anys d'ajuntaments democràtics*
- 115/99 BORJA, Jordi: *Documento-resumen del Informe propuesta sobre la ciudadanía europea.*
- 116/99 NEL-LO, Oriol: *Noticias de Barcelona. Reflexions sobre el futur de la ciutat*
- 117/99 FLAQUER, Lluís: *La familia en la sociedad del siglo XXI*
- 118/00 MARAGALL, Pasqual: *Discurs al parlament de Catalunya*
- 119/00 CAMPS, Victòria: *Democràcia paritària*
- 120/00 SEYD, Patrick: *New Labour: A Distinctive Third Way?*
- Número especial: *Estatuts del PSC: 1978-1996*
- 121/00 VAN PARIJS, Philippe: *Basic Income: Guaranteed Minimum Income for the 21st Century?*
- 122/00 ZAPATA-BARRERO, Ricard: *La relació entre els immigrants i les Administracions: Onze temes bàsics per a debatre polítiques d'integració*